

Kunnat ja kertakäyttömuoviroskat – lainsäädäntö muuttumassa

Kuntamarkkinat 15.9.2021

Tuulia Innala

Saadaanko
muoviroskien
päätymistä meriin
vähennettyä?
Kuka siivoaa roskat ja
kuka maksaa?

Ohjelma

- Kertakäyttömuoveja koskeva lainsäädäntö
 - Lainsäädäntöneuvos Katariina Haavanlammi, ympäristöministeriö
- Kertakäyttömuovit ja kunnat
 - Erityisasiantuntija Tuulia Innala, Kuntaliitto
- Kommenttipuheenvuoro Espoosta
 - Vihertuotantopäällikkö Anne Mannermaa, Espoon kaupunki

Kunnat ja kertakäyttömuoviviroskat - lainsäädäntö muuttumassa

Kuntamarkkinat 16.9.2021
Katariina Haavanlammi
Lainsäädäntöneuvos, YM

Kuva: ympäristöministeriön kuvapankki

Miksi lainsäädäntö on muuttumassa?

- Tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämistä koskeva direktiivi (EU) 2019/904 on pantava kansallisesti täytäntöön
= SUP-direktiivi / kertakäyttömuovidirektiivi / pillidirektiivi
- Direktiivin soveltamisalassa on laaja joukko erilaisia kertakäyttömuovituotteita, mutta myös muita kuin kertakäyttömuovituotteita
 - Kaikki oxo - hajoavaa muovia sisältävät tuotteet kielletään ja muovia sisältävät kalastusvälineet on säädettävä erilliskeräystä edellyttävän JL 46 §:n mukaisen tuottajavastuun piiriin
- Direktiivi olisi tullut saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä jo 3.7.2021, vaikka suurinta osaa vaatimuksista on alettava soveltaa vasta myöhemmin
- Tuotekiellot ja merkintävaatimukset saatu kansallisesti voimaan 23.8.2021 – muiden vaatimusten osalta hallituksen esitys valmisteilla

Direktiivin tavoitteiden toteuttamiseksi useita eri keinoja; keinot eivät ole kaikille direktiivin soveltamisalaan kuuluville tuotteille samoja

LAAJENNETTU TUOTTAJAVASTUU
(8 art.)

TUOTEKIELLOT
(5 art.)

**KANSALLISET
KULUTUKSEN
VÄHENTÄMISTOIMET**
(4 art.)

VALISTUSTOIMET
(10 art.)

TAVOITTEET

- vähentää ympäristön roskaantumista, erityisesti merialueilla
- edistää kiertotaloutta
- edistää sisämarkkinoiden toimintaa

ERILLISKERÄYSVAATIMUKSET
(9 art.)

RAPORTOINTIVAATIMUKSET
(13 art.)

MERKINTÄVAATIMUKSET
(7 art.)

TUOTEVAATIMUKSET
(6 art.)

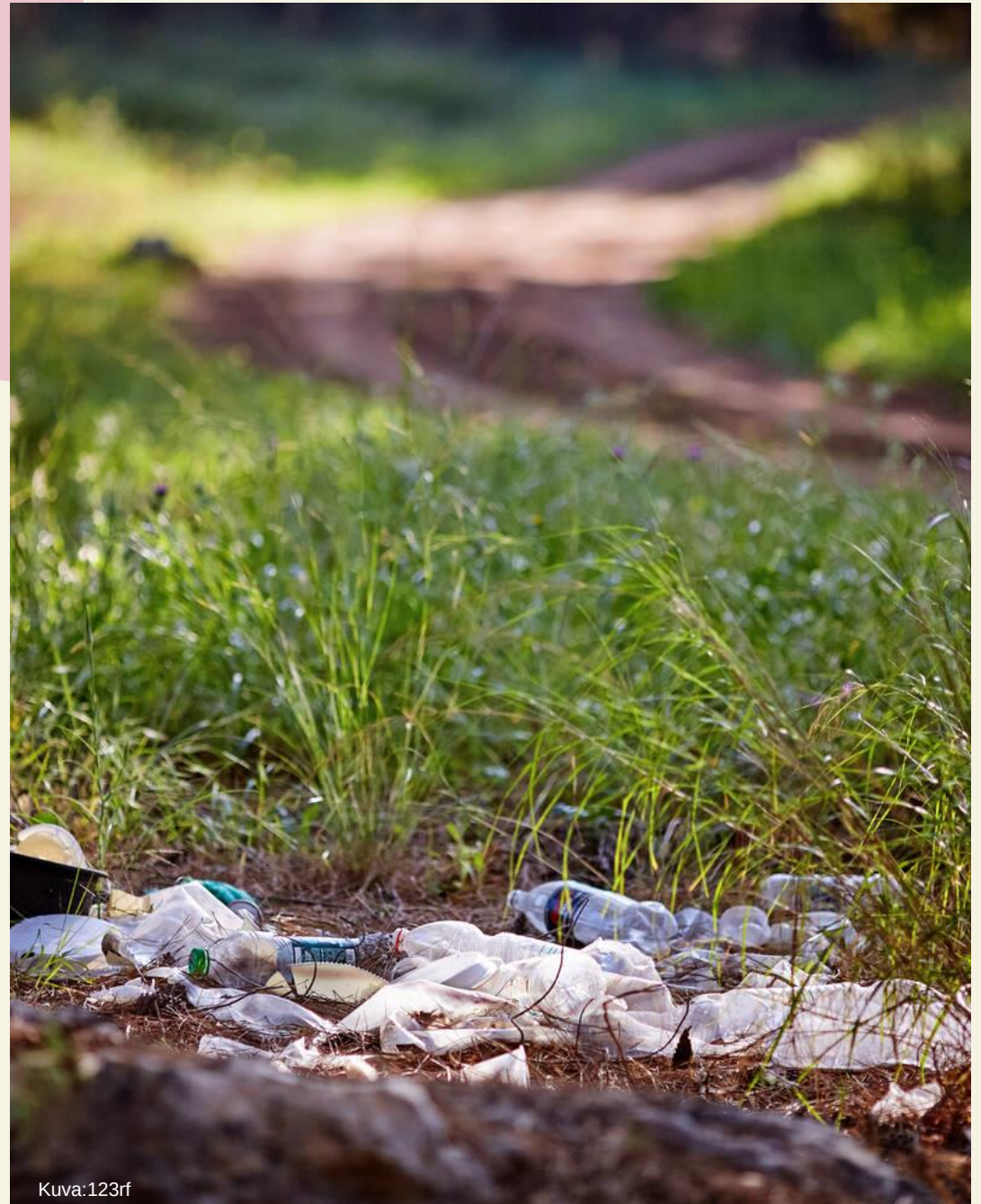
Kuntien kannalta merkityksellistä on SUP- direktiivin edellyttämä eräitä kertakäyttömuovituotteita koskeva laajennettu tuottajavastuu (8 art.) – ko. tuotteiden tuottajille tulossa kustannusvastuu osasta kuntien toteutusvastuulle kuuluvia jätehuoltotoimia ja roskaantumisen siivoamista

- Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajille tullaan säätämään jätelaissa (646/2011) kustannusvastuu tietyistä kuntien yleiseen käyttöön tarkoitetuilla alueilla toteuttamista jätehuoltotoimista ja roskaantumisen siivoamisesta
- Kustannusvastuun piiriin kuuluvat tupakkatuotteiden, kosteuspyyhkeiden, ilmapallojen, yhden annoksen syömävalmiin ruuan elintarvikepakkausten, joustavasta materiaalista valmistettujen yhden annoksen annospakkausten ja kääreiden, juomamukien, muovikassien ja juomapakkausten tuottajat
- Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet määräytyisivät ns. puhtaanapitolain (669/1978) ja jätelain (646/2011) roskaantumista koskevaan 8 lukuun sisältyvien 76 §:n ja 74 §:n säännösten perusteella – esim. kadut, torit, uimarannat, puistot ja muut yleiseen virkistykseen käytettävät alueet olisivat mukana
- Kustannusvastuu ei koske kaikkia kuntien ko. alueilla toteuttamia jätehuoltotoimia ja roskaantumisen siivoamista, vaan ainoastaan niitä direktiivissä nimenomaisesti lueteltuja toimia, jotka kohdistuvat kustannusvastuun piiriin kuuluviin kertakäyttöisiin muovituotteisiin → haasteena saada tietopohjaa kuntien kokonaiskustannuksista ja siitä, miten kertakäyttöisten muovituotteiden osuus kokonaiskustannuksista määritettäisiin

Kustannusvastuun suuruus ja toteuttaminen: lisäselvityksiä ja – pohdintaa tarvitaan

- Kustannusvastuun toteuttamiseksi määriteltäisiin jätelaissa ja sen nojalla tuoteryhmäkohtaiset korvaukset, jotka kustannusvastuun piiriin kuuluvien tuotteiden tuottajat vuosittaisin maksaisivat kunnille. Tuoteryhmäkohtaisten korvausten suuruus tarkistettaisiin määrävuosin.
- Tuoteryhmäkohtaisten korvausten suuruuden määrittelyn edellyttämä tietopohja on nykytilanteessa erittäin puutteellinen, tietopohjan kartuttamiseen liittyviä hankkeita on käynnissä – Kuntaliitolla aktiivinen rooli.
- Tällä hetkellä vielä pohdinnassa se, miten tuoteryhmäkohtaiset korvaukset jaetaan jokaiselle Suomen kunnalle ja miten rahaliikenne tuottajilta kunnille käytännössä hoidetaan – pohdintaa tehdään tiiviissä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa.
- Kustannusvastuun soveltaminen alkaa eri tuoteryhmien osalta porrastetusti v. 2023-2024 aikana; esim. tupakkatuotteiden tuottajien osalta jo v. 2023 alkaen.

Kuva:123rf

Kysymyksiä? Ideoita?

katariina.haavanlammi@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Kertakäyttömuovit ja kunnat

**KUMA 16.9.2021
Tuulia Innala
Kuntaliitto**

Kertakäyttöiset muovituotteet –uusi tuottajavastuusääntely

- Muovia sisältävien tupakkatuotteiden, kosteuspyyhkeiden, ilmapallojen, pakkausten ja juomamukien tuottajille tuottajavastuu
 - Koskee tiettyjä kertakäyttötuotteita
- **Uutta!** Tuottajan kustannusvastuu
 - koskee kuntien järjestämää jätehuoltoa ja roskien siivoamista tietyillä kuntien puhtaanapito- ja siivousvastuuseen kuuluvilla alueilla
 - Koskee siivottavista roskista vain SUP-roskia, ei kaikkia roskia

SUP-tuotteet

• Pakkauksista: • Syömävalmiin ruuan 1 hlö pakkaukset• max. 3 l juomapakkaukset• juomamukit• kevyet kantokassit
• Esikostutetut kosteuspyyhkeet ja ilmapallot
• Suodattimelliset tupakkatuotteet ja irtosuodattimet
- Muovia sisältävät kalastustuotteet

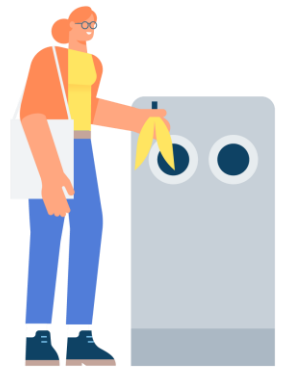
Kertakäyttömuovidirektiivin (SUP) täytäntöönpano Suomessa

- Tuottajan kustannusvastuupykälien valmistelu käynnissä YM:ssä, s 2021 lausunnoille
- Kuinka suuri on SUP-tuottajan kustannusvastuu? Kuinka paljon maksuista kuuluu kullekin tuoteryhmälle? → Kukaan ei tiedä oikeaa vastausta juuri nyt.
- Tuottajan kustannusvastuun määrittelyyn tarvittava tietopohja on puutteellinen.
- Toimeenpano vaatii tietopohjan keräämistä kuntien roskaantumisen siivoamisen ja virkistysalue- ja katujätehuollon kokonaiskustannuksista sekä SUP-tuotteiden osuuden tutkimista jätteen joukossa.

Kuntien siivoustoimien kustannukset?

- Kuntaliitto selvitti syksyllä 2020 kyselyllä kuntien ulkoalueiden jätehuoltokustannuksia sekä roskaantumisen puhdistamisen kustannuksia
 - 47 vastausta → hyvin karkea arvio, kustannuksia seurataan huonosti, koska tarkalle seurannalle ei ole ollut tarvetta
- Kyselyn perusteella voidaan karkeasti arvioida, että jätehuoltotoimien ja roskien siivoamisen kustannukset voisivat olla keskimäärin noin **7,2 e/as → noin 40 milj. e/a ???**
- Em. kustannuksesta vain osa kuuluu SUP-tuottajien korvausvastuun piiriin
 - Esim. koirankakat tai maskit eivät kuulu korvattaviin
- Kustannusten määrittämiseen tarvitaan yhteisiä ohjeita ja pelisääntöjä

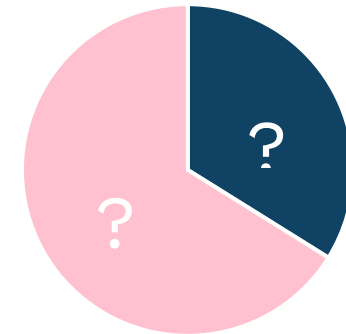

Jätteen koostumuksen selvittäminen

- SUP-jätteiden osuuden selvittäminen vaatii maasta poimittavien roskien ja jäteastioihin sijoitettujen roskien koostumuksen selvittämistä
 - SUP-roskien osuus kaikista jätteistä ja kunkin eri SUP-roskan osuus (esim. tupakantumpit, ilmapallot, ruokapakkaukset, juomamukit)
- Kuntaliitto, KEHTO-foorumin kaupungit (21), ympäristöministeriö, SUP-pakkausten tuottajat, tupakkatuottajat, Kosmetiikka- ja hygieniateollisuus ry sekä Ilmapallokeskus Oy rahoittavat koostumustutkimushanketta
 - Kuntaliitto koordinoi
- Vaihe 1: koostumustutkimusmenetelmän kehittäminen: SUP-osuudet jäteastioissa ja maasta kerättävissä roskissa
 - Syksyllä 2021, konsultiksi valittu Ramboll Finland Oy
- Vaihe 2: jätteen koostumuksen tutkiminen valituissa kuntakohteissa kehitetyn menetelmän perusteella
 - Keväällä 2022

Miten tutkia koostumus luotettavasti?

Kuntien keräämät ja siivoamat roskat

■ SUP-jätteet ■ Muut jätteet

Kiire on!

- SUP-pakkausten ja SUP-tupakkatuotteiden kustannusvastuun tulisi alkaa jo vuoden 2023 alusta
 - Koskee sekä jäteastiakeräystä että maasta poimittavia roskia
- Kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen tuottajavastuu alkaa vasta 31.12.2024 eli käytännössä 2025 vuoden alusta
 - Koskee vain maasta poimittavia roskia

Kiitos.

Tuulia Innala

040 572 2120

tuulia.innala@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

SUP-direktiivi

Espoo viherkunnossapito

16.9.2021

Anne M Mannermaa
Vihertuotantopäällikkö

Puhtaanapito

Viher- ja katukunnossapito

- Erilaisia roska-astioita noin 4000 puistoissa, katujen ja polkujen varsilla sekä julkisten kiinteistöjen pihoissa – mitä niissä on???
- Maasta kerätään roskaa:
 - Paistopistepusseja, nuuskarasioita, karkkipapereita tupakkatumppeja ja askeja, pikaruokakääreitä, maskeja....
- Korona-aikana puistot ovat olleet olohuoneita ja juhlatiloja eli puhtaanapitoa on ollut todella paljon
- Puhtaanapitoa tekevät myös Liikuntapalvelut ja Tilapalvelukeskus
- Tuntimääriä puhtaanapidolle voidaan seurata, mutta ei määriä (painoa tai tilavuutta) tai SUP-roskan osuus?
- Kuntalaistalkoot ja muut vapaaehtoistoiminta / SUP?

Ajatukset SUP ja roskaamisen vähentäminen

- Pantilliset juomapakkaukset tarvitsisivat omat astiat, niiden kerääminen aiheuttaa joskus roskien leviämistä ympäristöön
- Tapahtumien järjestäjille laajempi puhtaanapitovastuu
- Taloyhtiöiden tupakointikielto lisää tupakointia viereisillä viheralueilla ja kaduilla
- Puhtaanapito on perustyötä, joka vie muulta viheralueiden hoidolta resurssia – valistusta ja vastuullisuutta käytökseen!

Onko merkitystä kuinka moni tuosta kasasta on SUP kun kaikki on kuitenkin poistettava ?